

[Hanne Reintoft.]

lige sociale grupper, der trænger til hjælp, op mod hinanden og siger: hvis der skal være til studenterne, bliver der ikke til børneforsorgen osv.; det er en helt anden form for prioritering, det drejer sig om. Pengene kan og skal skaffes, det er bare spørgsmålet hvordan. For det ligger vel nogenlunde fast, at vi herhjemme ikke kan stramme personbeskatningen for det store flertal af befolkningen væsentligt mere. Enkelte grupper kan beskattes betydelig mere effektivt, men det løser næppe problemet helt. Aktieselskabsbeskatningen og erhvervsbeskatningen i det hele taget samt formuebeskatningen kan strammes, men her må man også indse, at det bl. a. bør anvendes til at lette skatte trykket på de hårdt beskattede lave lønmodtagerindkomster.

Hvis pengene til en uddannelsesreform indeholdende anstændige økonomiske vilkår i form af studieløn skal skaffes, må samfundet derfor tvinges til at prioritere opgaverne. Man må prioritere, om der skal bygges storlufthavne og broer eller universiteter og kollegier. Man må gøre sig klart, at man må prioritere, om man vil opretholde et kostbart militærvæsen, om man vil opretholde afsætningsmarkeder, der byder så dårlige vilkår, at der for forskellige erhvervsgræne kræves stor statsstøtte, og man må prioritere, om man stadig vil lade planløshed råde i landets produktion og handel med deraf følgende forringede økonomiske muligheder. De uddannelsessøgende skal fastholde deres krav med størst mulig vægt, men de slipper ikke for i denne fastholden af kravene at deltage i diskussionen om samfundets form og om dets prioritering af sine opgaver. Det er en diskussion, der må føres ikke alene mellem studenter og politikere, men også mellem studenter og befolkning, fordi der er meget i den forbindelse, der skal forstås og accepteres af befolkningen.

Andre undersøgelser fra socialforskningsinstituttet har f. eks. vist os, at folkepensionisten, som vi i øvrigt alle finder for ringe stillet, faktisk har det økonomisk bedre og tryggere end lavtlønsarbejderen med 3 eller flere børn. I samme situation vil den unge med uddannelsesløn komme. Det vil være rimeligt og rigtigt, at et sundt samfund investerer i uddannelsen og giver de unge

mulighed for at leve anstændigt imens. Men problemet bliver, hvordan det i et samfund som vores skal kunne forstås af dem, der ude i produktionen skal tjene pengene og samtidig skal være endnu ringere stillet.

Det er urimeligt, at vi herhjemme klager så meget over vores store sociale udgifter, og at der henvises til, at befolkningen har tunge byrder. Hvis vi prioriterede rigtigt, behøvede det ikke at være så tungt, for vi har jo en meget gunstig befolkningssammensætning. Når man ser på befolkningssammensætningen i f. eks. nogle af de krigsramte lande, hvor man har gennemført en uddannelsesløn, vil man se, at for visse landes vedkommende er 33 pct. af befolkningen pensionister og andre 33 pct. er under uddannelse, således at kun en tredjedel er ude i produktionslivet og faktisk skal forsørge de andre. En sådan situation er vi på ingen måde i, og derfor skulle vi have chancen for, hvis vi prioriterede rigtigt, at skabe de rigtige muligheder.

Jeg er enig i, at landets uddannelses-system må være i fokus; det er nødvendigt for samfundets fremtids skyld, og det er nødvendigt for vores beskedne demokratis skyld. Det er nødvendigt, at de uddannelsessøgende atter og atter genfremsætter og fastholder deres krav, men det er samtidig nødvendigt, at de stadig holder sig problematikken klar: hvordan skal opgaverne prioriteres, og hvordan skal de samfundsgrupper stilles, der skal bære byrderne, og hvordan gør man det muligt og acceptabelt at bære disse byrder? Vi ved, at der er visse ting i vores samfund, som vi ikke kan rette: trods uddannelsesløn kan man ikke lægge særlig faste rammer for f. eks. akademikerens lønplacering efter endt uddannelse. Jeg tror ikke som hr. Morten Lange, at det er klart med at holde lønniveauet nede, bare man kommer ud af låneordningen. Mange mindre velstillede argumenterer på den måde, at får man fuld uddannelsesløn, må det efterfølges af en forpligtelse dels til at bruge uddannelsen, dels til at holde igen på lønkravene; diskussionen pågår jo også i studenterkredse. Men det er romantik at tro, at man i et samfund som vort kan holde de veluddannedes løn nede. I vort samfund er og bliver arbejdskraften en vare, der altid kan sælges til markedspris, og vi